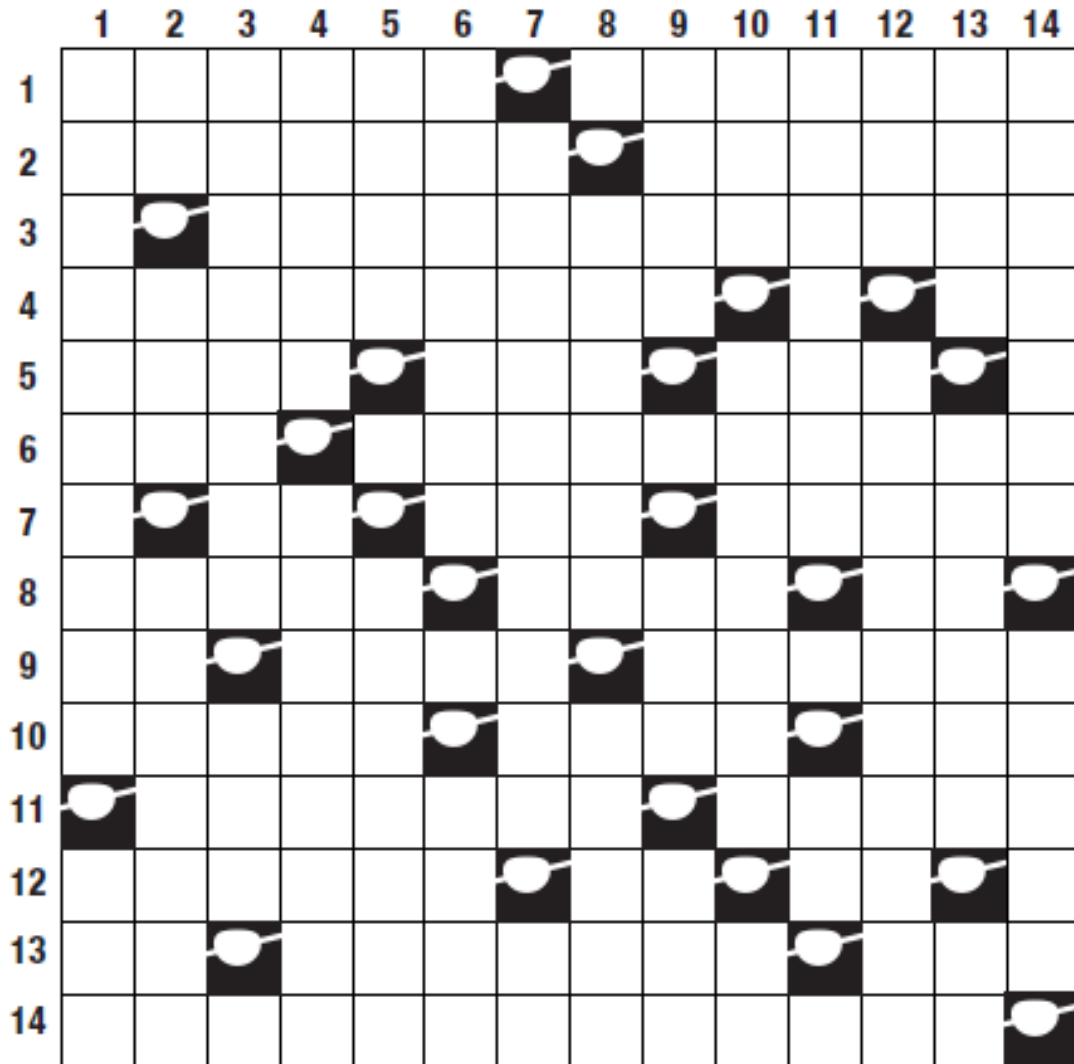

Els mots encreuats del centenari del Tísner

Els crucigramistes Anna M. Genís (El Periódico), Miquel Sesé (Avui), Màrius Serra (La Vanguardia), Senyor Ventura (Ara) i Pau Vidal (El País) s'han posat d'acord per homenatjar Avel·lí Artís-Gener, Tísner, el dia que hauria fet cent anys (28 de maig del 2012). L'homenatge consisteix a oferir la mateixa graella en tots els diaris, que és la dels darrers mots encreuats que Tísner va publicar a La Vanguardia el 29 de juny del 1990. VilaWeb ha aplegat totes les definicions i també la del Tísner, per visibilitzar la riquesa i l'enginy d'aquests encreuadors de mots i sumar-se d'aquesta manera a l'homenatge.

Horitzontals

1.

Anna M. Genís: Sobrevolis revolts alpins amb el motor parat. Sense data de caducitat.

Miquel Sesé: Volis estalviant combustible. Que no és caduc.

Màrius Serra: Sobrevolis sobre tots nosaltres, Tísner, com un caramel·let lliis. Que no caducarà mai.

Senyor Ventura: Volis sense motor. No s'acaba mai.

Pau Vidal: Recorris, braços oberts, mig planisferi. Fulla que tremolarà sempre.

Tísner: Volis sense batre les ales. Sense cessació ni intermissió, perpetu.

2.

Anna M. Genís: De l'edat de pedra. Barrinen sense foradar.

Miquel Sesé: De l'època de l'edat de pedra. S'ho pensen i s'ho repensen.

Màrius Serra: L'edat de pedra. Ho fan els que intenten resoldre els teus mots encreuats.

Senyor Ventura: Quan de les pedres en començarem a fer pans (i moltes més coses). Mediten com destronar un emir.

Pau Vidal: Recorris, braços oberts, mig planisferi. Fulla que tremolarà sempre.

Tísner: Cosa de l'Edat de Pedra. Mediten.

3.

Anna M. Genís: Extrem de futbol. No hi ha paraules per descriure'ls.

Miquel Sesé: Són un parell de catets. Tan extraordinaris que no t'ho puc ni explicar.

Màrius Serra: Avui fa 50 anys que tens 50 anys. Indescriptibles com les virtuts d'Opòton.

Senyor Ventura: L'última dels Manel. No es poden explicar.

Pau Vidal: La fi del fil. No foren inclosos en cap de les nits.

Tísner: Proveu fortuna amb una ela, si us plau. No poden ésser descrits.

4.

Anna M. Genís: Moviment facilitat per alguns mitjans. El centre d'interès. Conill.

Miquel Sesé: Un mitjà que et fa anar d'un lloc a un altre. Vocal d'en Tísner. Clar i sense atenuacions.

Màrius Serra: Mitjans per moure't. D'escenògraf, Tísner. En pilota picada.

Senyor Ventura: Amb els seus mitjans es combat l'atur. L'origen de les espècies. Quadre en què el pintor no amaga res.

Pau Vidal: No es demostra caminant si no té mitjans. Trident desmanegat. Llenç de baix pressupost.

Tísner: Acció de moure's d'un costat a un altre. Una e entre negres. Algú, ple de pudicícia, hi plantarà estratègicament un pàmpol.

5.

Anna M. Genís: Tal com està, va sobre rodes. Ofereix el do més agut. Joguina de surfista. La mil·lenària.

Miquel Sesé: El 600 o el 850. Mamella amb valor. L'expansiva és explosiva. Boca de metro.

Màrius Serra: Tu avui 100, aquests abans 600. Precedí els collons en totes les teves accions. Pedestal surfista. A l'entrada de Mèxic.

Senyor Ventura: Ha propiciat que part de la nostra indústria vagi sobre rodes. Tòrax. Té alts i baixos, però sempre es manté a la superfície. T'atures a les portes de Moscou.

Pau Vidal: Està deformat, com un Toledo. Conté el millor do. Cop de mar a Guissona. Poc de molt.

Tísner: Durant molts anys no hi va haver al mercat cap altra marca disponible. Hom el posa

en empreses arriscades. Ondulació. Una ema arrodoneix el rengle.

6.

Anna M. Genís: Rosegador del prat. Cercador incansable de la pedra filosofal.

Miquel Sesé: Rata escuada. Cercador de la pedra filosofal.

Màrius Serra: Penat, dorm de cap per avall. Aquest cercava la pedra filosofal i tu eres la pera filosofal.

Senyor Ventura: Si és penat, és probable que acabi penjat. Encara busca la pedra filosofal.

Pau Vidal: Un rosegador al fons del terrat. Amb quatre potingues fa uns bons poemes palaufabrians.

Tísner: Rata. Omple tota una llarga època d'experiments frustrats.

7.

Anna M. Genís: Crea disjuntiva. Amb la pipa, molesta. USA a la catalana. La figura més admirada a Hollywood.

Miquel Sesé: Volta a la plaça. Acusatiu del demà. Usa a la catalana. Un premi de cine.

Màrius Serra: Oxigen. A mi. Al pis de sobre del teu estimat Mèxic. Premi de cinema.

Senyor Ventura: De porc i de senyor. Si ara apareix un bus, provocarà un gran col·lapse. Inicialment, pertanyen als Estats Units d'Amèrica. Un guardó cinematogràfic habituat a la competència.

Pau Vidal: El gallec. Lliure empresa. Els ianquis que mataren l'hereua. És un premi?, és un dibuixant?: no, és marcar.

Tísner: Farciu aquest espai amb un cercol. Pronominal. Solen designar els Estats Units de Nord-amèrica. Espectacular -i més aviat efímera- recompensa.

8.

Anna M. Genís: Atrevir-se a contradir la sogra. Només capgirat val per molts. Contracció del piramidal.

Miquel Sesé: Tenir prou coratge per a fer-ho. Molts de la policia que van de cul i marxa enrere. Contracció a la sala.

Màrius Serra: Atrevir-se. En un cert sentit, uniformat múltiple. En Capone.

Senyor Ventura: Atrevir-se amb la sogra històrica. Són molts de tornada. Ocupa mig gual.

Pau Vidal: Atrevir-se a marejar la sogra. Ve d'orient amb porra i pistola. Final de la final.

Tísner: Atrevir-se. Del dret és una forma prefixada de molts. Contracció.

9.

Anna M. Genís: Enguany no hi ha beneficis. Impulsors de caiacs. Corona dels victoriosos.

Miquel Sesé: Preposició en vena. Braços mariners. La glòria dels victoriosos.

Màrius Serra: A. Els brandaren els companys d'Opòton per arribar navegant a Europa. Ungeix els vencedors.

Senyor Ventura: Article d'ús familiar. On els esclaus s'agafaven per passar les penes. La seva corona està devaluada.

Pau Vidal: Enmig de cent. Extremitats als extrems. Sovint li cau una fulla a l'aigua.

Tísner: Preposició. Solen viatjar part de fora de la barca. La seva corona equivalia a un Oscar de l'antigor.

10.

Anna M. Genís: Colorant de paellers. Origen bagenc de la xirimoia. Un terç de l'escrutini.

Miquel Sesé: Esgrogeeix la paella. Vol erigir-se en capital de comarca pròpia. Un mínim il·limitat.

Màrius Serra: Acoloreix les paelles. Hi van néixer les fitxes de català Ruaix i la Fura dels Baus. En principi, inigualable.

Senyor Ventura: El McGuffin del conte del Patufet. Un poble en deute. Vinil escrostonat.

Pau Vidal: Quina estranya farsa: és vermell i deixa groc. Quatre cases del Bages en una xirimoia. Inici d'inici.

Tísner: Aporta una nota de color a l'arròs a la cassola. Municipi del Bages. Formidable màquina greixada de Madrid estant.

11.

Anna M. Genís: Ramader català disfressat d'Scaramouche a Hollywood. Diplomàcia de qui té mà esquerra.

Miquel Sesé: El qui mena el mas de l'Stewart. Sentit que tot ho toca.

Màrius Serra: No ha d'anar gaire lluny a buscar la llet. El sentit més diplomàtic.

Senyor Ventura: Patró que té un tracte animal. Es té per consideració als altres.

Pau Vidal: Si no muny vaques com escalfa cacaolats. En té prou, de sentit, per jugar a billar.

Tísner: Respira a fons entre les seves bèsties. L'exigeixen certes operacions.

12.

Anna M. Genís: El tercer mosqueter. Doctor, abreugi. Nota de música. El cul del món.

Miquel Sesé: O un mosqueter o una bruixa molt particular. Doctor, abreugi. Ja hi pots comptar. La fi del món.

Màrius Serra: Quan els mosqueters feien cas de l'alfabet sempre estava en primera línia. Doctor. La resposta que obtenien els que et demanaven col·laboració. De ninotaire, Tísner.

Senyor Ventura: Un dels "d'un per a tots". Doctor sense ànima. Un senyal d'acceptació. Els nens la repeteixen sempre.

Pau Vidal: Mosqueter que esdevingué fuster. Sigueu breu, doctor. D'acord, sóc l'últim de l'escala. Cap de nosaltres.

Tísner: Dumas el va inventar en una prefiguració del cinema, pressentint que ell faria un espectacular paper. Darrera sol venir el metge. Molt bé, d'acord. Una ena de brau nafrat.

13.

Anna M. Genís: Centre de gravetat. Imatger obligat a abandonar la seva terra. Poderós atractiu de la pubilla casadora.

Miquel Sesé: Ara arriba de Venècia. Exiliat a Mèxic. Qualitat amb talent.

Màrius Serra: Arriba, baixa. Sinònim d'exiliat que no n'indica la causa política. Herència nupcial que els anglesos reben en punt.

Senyor Ventura: Cada vegada el veiem més gran. Ha abandonat el seu estat original. Ajuda a l'home a suportar millor les càrregues del matrimoni.

Pau Vidal: El juny ja ho fa. Geogràficament desplaçat i electrònicament migrat. Aportació de la muller a l'anècdota.

Tísner: S'apropa. Viu fora de la seva pàtria per una causa política. Hi ha qui en posseeix un de ben natural.

14.

Anna M. Genís: Tallaran els pollastre abans de servir-lo.

Miquel Sesé: Faran trossos del cadàver per repartir-los.

Màrius Serra: Dividiran el país i se'n quedaran els quartos.

Senyor Ventura: Faran una divisió orgànica.

Pau Vidal: Especejaran mallorquins de la caserna de la vall.

Tísner: Seccionaran violentament.

Verticals

1.

Anna M. Genís: Blancs dels blancs. Saluda el Cèsar des de l'andana.

Miquel Sesé: Indígenes nord-americans. Es conforma a viatjar en tren.

Màrius Serra: Aquests feien l'indi a les pel·lis de l'Oest. Salutació cesària que el nacionalisme espanyol ha fet circular per vies que de vegades no duen enlloc.

Senyor Ventura: Indis a la reserva o nòrdics a la Barceloneta. Dóna la benvinguda al conclave.

Pau Vidal: Els dolents de les pel·lis del far west. Avisa que arriba la Maria.

Tísner: Van haver de desenterrar la dextral per exigències del guió. Salutació llatina condensada.

2.

Anna M. Genís: Bona part del lot. Alternatives a l'òpera. Eren més eficaços que els burros a l'hora de llançar pedres.

Miquel Sesé: Article de ponent. Organització americana. Ginys antics de tirar pedres.

Màrius Serra: L'article ponentí. Organització d'estats africans. Ases salvatges.

Senyor Ventura: El de ponent. Poema sense consonants. Catapultes romanes.

Pau Vidal: Heus-lo aquí. De fonteta a oceà. Catapultes per llançar èquids.

Tísner: Neutre i pronominal. Organització internacional. Ases asiàtics salvatges.

3.

Anna M. Genís: Malgrat la deformació elàstica, són dures com unes tenalles. Insinua un franciscà. La de quilo.

Miquel Sesé: Petites tenalles que temen els filferros. Germà amb la sotana curta. De quilo, però no de formatge.

Màrius Serra: Mena de tenalles. Germà gens carnal. Cu que no és de coure.

Senyor Ventura: Tenalles. Un germà que para poc per casa. Tros de quòniam.

Pau Vidal: Pines de professional a la paret del lavabo. El germà de la Francina. Canta les quaranta .

Tísner: Aguanten tot allò que ens fugiria dels dits. Germà. Poseu-hi una cu, que això s'acaba.

4.

Anna M. Genís: Es deixa manejar tan fàcilment com un titella. Crit indignat del gat vell.

Miquel Sesé: Crema a les Falles de València. Crit d'un gat enfurismat.

Màrius Serra: L'àlter ego del ventríloc. Crit del gat enfurismat que estafà la llengua de Crist.

Senyor Ventura: A València, falla. Torra castanyes a la voreta del foc.

Pau Vidal: Si no treballa al mercat treballa a la falla. Aquí hi ha gat emprenyat.

Tísner: Va donar el seu nom a un mercat comú. Onomatopeia que imita el gat empiapat.

5.

Anna M. Genís: Document arxivat a l'ordinador. Avi abstemi. Executa un boca a boca efectiu.

Miquel Sesé: Element d'un conjunt. Inicial de l'Avel·lí. El torna a la vida amb un efectiu boca a boca.

Màrius Serra: Peça de l'espaitemps. Escala de pintor oberta. El revifa.

Senyor Ventura: Un mite defenestrat passa a ser un més del conjunt. Principi d'Arquimedes. És terriblement manaire, però ens fa revifar.

Pau Vidal: Element d'un conjunt llatinitzant. Cul d'olla. Venta el descol·locat manaire.

Tísner: Sembla que l'hagi escrit un notari. Hi va una a. Torna de mort a vida.

6.

Anna M. Genís: Verd que deixa l'escut, si no ple, força guarnit. A mig termini. Girs dels conductors embriacs.

Miquel Sesé: Color verd en heràldica. Cap de mort. Girs mal fets.

Màrius Serra: Verd de l'escut heràldic que mai no queda buit. Romans entre nosaltres mil. Agitació en els girs idiomàtics.

Senyor Ventura: En qüestions d'heràldica, es mostra verd. Cap de medusa. Girs equivocats.

Pau Vidal: Si no ple de verd, gairebé, queda l'escut amb tal color. Un primer del menú. Gris abstracte (amb girs sorprenents).

Tísner: Camp heràldic de gespa. Una ema. Gris però ben descolorit.

7.

Anna M. Genís: Despotisme que continua imperant a molts pobles. Extrems del garrot.

Miquel Sesé: Sistema influenciat pels cacics. Extremitats del gat.

Màrius Serra: Sistema basat en el control del vot. Gran Tísner.

Senyor Ventura: Converteix el sufragi universal en un afer molt personal. Un got buit.

Pau Vidal: Entre la tupinada i el catecisme. Un GTI sense injectar.

Tísner: Sistema polític-social del qual no podem dir que ens hàgim alliberat. Qualifiquen un cotxe de "gran turisme" (au, rumieu un xic, que això mai no fa mal!).

8.

Anna M. Genís: Obrint pas. Regla del cerimonial. Organització, amb concert o sense.

Miquel Sesé: Pàrquing. El mateix que cal fer, com sempre, tal dia com avui. Successió metòdica.

Màrius Serra: De pegat a l'ull. Cerimònia solemne. La vas rebre com a soldat.

Senyor Ventura: Algú s'ha carregat el colom de la pau. S'acaba convertint en un costum. La seva gent agraeix l'actuació de les seves forces.

Pau Vidal: Poc de poc. Munta tot sol un sacramental. Concert! (és una ídem!).

Tísner: Una pe. Pertany a una pràctica cerimoniosa cultural. Manament.

9.

Anna M. Genís: Fallo el tret. Fuig d'estudi. El millor remei en un llum. Capicua original.

Miquel Sesé: Em desvio de la veritat. Estaca clavada. Qui en beu ja està llest. Se'ns fa estrany.

Màrius Serra: Vagarejo, vibrant, per novel·les com *Les dues funcions del circ*. D'il·lustrador, Tísner. Base líquida de la cuina mediterrània. El palíndrom més estrany.

Senyor Ventura: M'equivoco. Som davant les portes de l'infern. Es beu sense remei. Difícil de veure.

Pau Vidal: L'espifio, quan degollo el verro. Pilar prim. És ideal en un llum. El més insòlit d'un Ferrari.

Tísner: Equivoco. Una i de senyor il·lús. Malament rai quan ja n'has begut! Estrany, inusitat.

10.

Anna M. Genís: Desfilada a ritme de samba. Un guardià dur per a les espatlles. Caps de taula.

Miquel Sesé: Sempre avança formant filera. A la part posterior de l'espatlla. Al final de la pista.

Màrius Serra: Desfilada carnavalesca. L'os que corrobora la primera part de la dita "a la taula i al llit, al primer crit". La teva.

Senyor Ventura: Desfilada poc militar. Un os que es té a l'esquena. Es repeteix a la cantata.

Pau Vidal: Una arruga al carrer. Os no apte per a pirates. Tapís desnonat.

Tísner: Sortia per Carnestoltes. Os pla triangular al qual s'articula l'húmer, aquell de l'"Odissea". La teva.

11.

Anna M. Genís: Embolcallis la mòmia. Cercle viciós. Un gran cor. Centre comarcal.

Miquel Sesé: T'emboliquis amb la ferida. Roda de recanvi. Dues que són a casa. Marca registrada.

Màrius Serra: Cobreixis les ferides. Disjunció oxigenada. Campió. De reporter, Tísner.

Senyor Ventura: T'anticipis a la ferida. Al *Polònia* hi posen l'accent. S'emporta totes les cartes. L'essència del Barça.

Pau Vidal: Vesteixis la ferida. Ara el napolità. El basto gros. P amb crossa.

Tísner: Tapis la ferida amb la darrera capa. Una o, posem per cas. Símbol de triomf esportiu. Una enèsima erra.

12.

Anna M. Genís: Corrent africà. Homicida de cucs intestinals.

Miquel Sesé: El riu més llarg del món? Que destrueix cucs intestinals.

Màrius Serra: El Ter dels faraons. Mata el cuc, però no pas el de la gana sinó l'ascàride, que és intestinal.

b El més corrent del pernil. Acaba amb lluites intestines.

Pau Vidal: 6.500 km. per mig pernil. Arma de destrucció massiva d'ascàrides.

Tísner: Corre mansament pels problemes de mots encreuats. Agent destructor de paràsits intestinal.

13.

Anna M. Genís: Alineen prescindint dels davanters. Enginy natural que d'alguna manera roman latent. Mons sense fronteres.

Miquel Sesé: Capicua dels qui neden fora del carril central. Capacitat natural. En quin lloc.

Màrius Serra: Crides el menut a taula sense saber que vindrà de Castelldefels. Perícia tisneriana. Adverbi botó.

Senyor Ventura: En delineen la meitat. El del Tísner no s'encomana. El botó que ho engega tot a rodar.

Pau Vidal: Vaileet, mira que ets bellugueet! Especial aptitud intel·lectual per tenir gana. Dos quarts d'onze.

Tísner: Surt en allò de tenir-ne entre uns quants. No en venen en cap botiga i és una veritable llàstima. L'indret mateix.

14.

Anna M. Genís: Tenir una intuïció de nassos. Imitant un rictus sardònic.

Miquel Sesé: Aspirar rapè. Que mou a l'alegria.

Màrius Serra: Imaginar-s'ho per la pituitària. Així et recordarem sempre a Occident, murri incorregible.

Senyor Ventura: Ficar el nas pertot arreu. Passant-ho pipa.

Pau Vidal: Olorar al moment de fer l'addició. Tot i ser força furient, rialler.

Tísner: Flairar. I, rialler, rialler, us dic a reveure!